

Je nezisková mimovládna organizácia, ktorá sa venuje problematike vzdelávania k vede (Science Education). Hlavným cieľom organizácie je vyhľadávanie nadaných žiakov stredných škôl v oblasti vedy a techniky a ich všestranná podpora a rozvoj. Pôsobí tiež v oblasti popularizácie vedy a techniky, predovšetkým vo vzťahu k mladým ľuďom do 20 rokov.

Organizuje workshopy a semináre o rôznych aktuálnych témach vedy a techniky formou verejných diskusií – „Café Scientifique“, vedecké konferencie pre nadaných žiakov stredných škôl – Kongresy mladých bádateľov, ktoré sú zamerané na zvyšovanie ich záujmu o rôzne oblasti vedy a techniky.

V Slovenskej republike je národným koordinátorom a výhradným organizátorom dvoch prestížnych medzinárodných súťaží pre talentovanú mládež do 20 rokov v oblasti vedy a techniky a národným organizátorom ďalších významných medzinárodných súťaží:

- **EUCYS** – The European Union Contest for Young Scientists (www.eucontest.sk),
- **SJWP** – Stockholm Junior Water Prize (www.sjwp.sk),
- **I-SWEEP** – International Sustainable World – Energy, Engineering and Environment Project Olympiad (www.isweep.sk),
- **Intel ISEF** – Intel International Science and Engineering Fair (www.scientiaprofuturo.sk),
- **Genius Olympiad** – International High School Environment Project Olympiad,
- **CASTIC** – China Adolescents Science and Technology Innovation Contest (www.scientiaprofuturo.sk).

Občianske združenie je zmluvným partnerom Slovenskej akadémie vied v oblasti popularizácie vedy a techniky a pri vyhľadávaní nadaných žiakov vo vede a technike. Je riešiteľom štyroch dlhodobých projektov podporovaných Agentúrou na podporu výskumu a vývoja.

Mladí vedci Slovenska, o. z.
Saratovská 26/A-218, 841 02 Bratislava
Tel./fax:+421 2 20 40 00 63
E-mail: koordinator@eucontest.sk
Web: www.mladivedci.sk; www.scientiaprofuturo.sk;
www.vzdelavaniekvede.sk

Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti

Poslaním Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti (NCP VaT), útvaru Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) je popularizovať vedy a techniku, zvyšovať prestíž a celospoločenské uznanie vedeckých a technických pracovníkov ako hlavných tvorcov ekonomickej prosperity krajiny, objasňovať ciele a výsledky výskumu a vývoja, podporovať dialóg vedcov s verejnosťou, ako aj zvyšovať záujem mladých ľudí o vedy a vedeckú kariéru.

Aktivity

- *Bratislavská vedecká cukráreň* (od r. 2008) – priestor pre debatu popredných slovenských vedcov so stredoškólakmi o najnovších trendoch vedy a techniky,
- *Veda v CENTRE* (Bratislava, Nitra, Prešov, Banská Bystrica) – popularizačné prednášky z rôznych oblastí vedy pre odbornú a laickú verejnosť,
- *Spektrum vedy* – cyklus dokumentov o práci a úspechoch slovenských vedcov, realizovaný v spolupráci so Slovenskou akadémiou vied, každú stredu o 21.05 hod. na STV 2,
- *Laboratórium* – cyklická diskusná relácia o vedy v Rádiu Devín,
- *Týždeň vedy a techniky na Slovensku* – spolupráca s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR,
- *Zapojte sa do živého vysielania!* Manuál na hlavnej stránke www.vedatechnika.sk – Živé vysielanie – Základy práce s konferenčným systémom EVO.

Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, CVTI SR

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava
Tel./fax:+421 2 69 253 129
E-mail: ncpvat@cvtisr.sk
Web: www.vedatechnika.sk
www.cvtisr.sk

BRATISLAVSKÁ VEDECKÁ CUKRÁREŇ

**Host'om vedeckej cukrárne
dňa 19. júna 2012 bude
doc. MVDr. Branislav Peťko, DrSc.**

Téma vedeckej debaty:

**Rozprávkav o upírovi, alebo čo
by sme mali vedieť o kliešťoch**

**Pozývame žiakov bratislavských stredných
škôl do vedeckej cukrárne dňa 19. júna 2012
o 9.00 hod. Miesto konania: konferenčná sála
CVTI SR,
Lamačská cesta 8/A, Bratislava**

Čo je vedecká cukráreň (Junior Café Scientifique)?

Vedecká cukráreň je to isté, ako je vedecká kaviareň (Café Scientifique), ktorá je určená dospelým záujemcom o neformálne debaty

Stretnutia vo vedeckej cukrárni: koláčik a čaj vytvoria podnetnú atmosféru na vedecké debaty popredných slovenských vedcov s mladšou

veďcov v neformálnom, uvoľnenom a priateľskom prostredí „vedeckej cukrárne“ a spoločne diskutovať a vysvetľovať si aktuálne témy a podnetné otázky vo vede a technike.

Vedecké cukrárne podobne ako vedecké kaviarne (sú to večerné stretnutia vedcov a verejnosti v kaviarňach, v divadlách, v puboch – teda v priestoroch mimo akademickej pôdy) sa realizujú v prístupnejšej podobe, ako sú vedecké prednášky. Vedecká cukráreň zábavnou a priateľskou formou zapája žiakov do vedeckej diskusie. Vedecké cukrárne sú otvorené – prístupné žiakom vo veku od 12 do 18 rokov a ich učiteľom.

Formát vedeckej cukrárne je veľmi jednoduchý. Pozvaní vedci prednesú 15 až 20 – minútovú informáciu o danej téme – je to dosť času na predstavenie témy a zaujatie účastníkov danou problematikou. Potom je vytvorený dostatočný časový priestor na debatu. Témy vedeckých cukrární sú vyberané podľa aktuálnosti – génové manipulácie, biotechnológie, globálne otepľovanie, astronómia, robotika, umelá inteligencia, rozvoj informačných technológií, nanotechnológie a pod.

Na spríjemnenie atmosféry vedeckej cukrárne a vytvorenie neformálneho prostredia sa počas debaty podáva čaj (káva pre dospelých), minerálka, džús a koláčiky.

Trvanie jedného stretnutia nie je dlhšie ako 90 až 120 minút.

Koho sme pozvali do vedeckej cukrárne dňa 19. júna 2012?

Doc. MVDr. Branislav Peťko, DrSc.

Riaditeľ Parazitologického ústavu SAV a vedúci Oddelenia vektormi prenášaných nákaz, Hlinkova 3, Košice

petko@saske.sk

Doc. Branislav Peťko pracuje na Parazitologickom ústave SAV od ukončenia Vysokej školy veterinárskej v Košiciach r. 1977 s prerušením v rokoch 1978 – 1989 počas jeho pôsobenia na Vojenskom veterinárnom doškolovalom a výskumnom ústave v Košiciach.

Je uznávaným odborníkom v parazitológii so zameraním na ekológiu a zdravotnícky význam kliešťov v strednej Európe. Vybuodoval pracovisko pre komplexný výskum prírodne ohniskových nákaz s širokou medzinárodnou spolupracou so zameraním na nové, kliešťami prenášané choroby na Slovensku a v strednej Európe. Najvýznamnejšie sú jeho štúdie o ekológii kliešťov a pôvodcov lyskej boreliózy, anaplazmózy a babeziózy. Je autorom alebo spoluautorom vyše sto pôvodných vedeckých prác a štúdií. Viedol vyše 20 diplomových prác a vychoval 13 doktorandov, z ktorých viacerí sú nositeľmi vysokých domácich i zahraničných ocenení. Je úspešným popularizátorom vedy a jej propagátorom medzi mladými ľuďmi. Viacerí študenti gymnázií pod jeho vedením získali aj najvyššie domáce a medzinárodné ceny v biologických alebo environmentálnych olympiádach. Relaxuje v prírode s udicou alebo fotoaparátom, no vždy s vlnkou, pinzetou a skúmavkou na zbieranie kliešťov, ktoré má pri sebe.

Príspevok vznikol v rámci popularizačného projektu APVV č. LPP-0400-09 „Cesta mladých k vede naživo“, www.vedanaživo.sk.

Rozprávka o upírovi, alebo čo by sme mali vedieť o kliešťoch

Kliešte patria nepochybne k obávaným strašiakom nielen pre návštevníkov prírody, ale už aj pre obyvateľov v mestách. Mnohí máme osobné nepríjemné skúsenosti

s týmito krv cicajúcimi parazitmi. Už ich prítomnosť na tele spôsobuje stres a napätie. Ich prisatie na kožu spôsobí lokálnu alergickú reakciu, no ďaleko závažnejšie je, že sú prenášačmi viacerých infekčných a parazitárnych chorôb ľudí i zvierat. Dôvody na obavy teda tu sú. A tie sú o to väčšie, o čo menej o nich vieme.

Ak sa pozrieme na nášho najznámejšieho parazita – kliešť a obyčajného bližšie, jeho životný cyklus môžeme prirovnať k rozprávke. V nej zápasí dobro so zlom, ktoré predstavujú kladní a záporní hrdinovia. V našom príbehu oboch hrdinov môže predstavovať aj samotný kliešť. Dej má tri časti. Kliešť sa musí trikrát napiť krvi, a to na troch rôznych hostiteľoch. Niektorý takýto nedobrovoľný darca krvi mu zanechá „kľatbu“ vo forme pôvodcu choroby, ktorú nesie so sebou a môže ju preniesť na svojho nového hostiteľa. Tým môže byť aj človek. Dej sa teda stupňuje. Takmer neškodná malá larvička kliešť sa mení na „uslintaného“ zlo. Hrozia choroby ako je zápal mozgových blán alebo lyská borelióza a ďalšie, ktorých pôvodcov kliešť prenáša svojimi slinami. Náš rozprávkový hrdina sa nám však predstaví aj ako labužník, gavalier, dokonca aj ako kamarát. A to nie hocijaký.

Prichádza záver rozprávky. Či zvíťazí „dobrý“ alebo „zlý“ kliešť, záleží aj od nás, či využijeme výhody, ktoré nám súčasná veda ponúka.

Zdroj obrázkov: autor; fit.server.sk; wikipedia.org